

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag

10 oktober 2006

Ons kenmerk

PO/ZO/2006/25405

Uw brief van

8 juni 2006

Uw kenmerk

06-OCW-B-031

Onderwerp

Reactie op Inspectierapport Kwaliteit onderwijs
vier grote steden

Hierbij voldoe ik aan het verzoek van de griffier van de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om mijn reactie te geven op het Inspectierapport "Kwaliteit onderwijs in de vier grote steden in de periode 2003-2005".

Algemene reactie

Dit inspectierapport gaat over de kwaliteit van zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs in de vier grote steden. De inspectie geeft aan dat de vier grote steden met specifieke problemen kampen. Zo is het opleidingsniveau van de ouders gemiddeld lager dan in de rest van het land (maar ook zijn de tegenstellingen groter: veel hoog opgeleide naast een groot aantal zeer laag opgeleide ouders), is er sprake van een grote etnische en sociaal-economische diversiteit, zijn er veel leerlingen met taalachterstanden en komen schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten er vaker voor dan elders.

Verheugend is het dat de inspectie van het onderwijs zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs constateert dat scholen in de vier grote steden een belangrijk deel van hun achterstand hebben ingehaald. Uitermate positief is het dat leerlingen op achterstandsscholen meer dan voorheen profiteren van goed onderwijs, waardoor hun onderwijskansen verbeterd zijn. De inspectie constateert tevens dat het Onderwijskansenplan (waarvoor in 2000 voor een periode van vier jaar extra geld naar scholen is gegaan) hieraan positief heeft bijgedragen. Daarnaast merkt de inspectie op dat alle scholen met veel achterstandsl leerlingen aanvullende faciliteiten kregen voor onder meer taalonderwijs, voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en professionalisering.

Ik ben van mening dat het van belang is dat verbeteringen duurzaam zijn en er toe leiden dat leerlingen beter beslagen de school verlaten en kunnen doorstromen naar hogere vormen van vervolgonderwijs. Daarom heb ik mij er de afgelopen jaren voor ingezet het onderwijsachterstandenbeleid zodanig vorm te geven dat gebleken succesfactoren, zoals VVE, een integrale en samenhangende aanpak, een planmatige en resultaatgericht uitvoering gekoppeld aan een expliciete verantwoordingsplicht, voor de toekomst een belangrijke plaats hebben gekregen in de beleidsmaatregelen.

Hieronder ga ik meer specifiek in op de bevindingen van de inspectie ten aanzien van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs en leg ik een verbinding met het onderwijsachterstandenbeleid dat beoogt de stijgende lijn ook in de toekomst voort te zetten.

Basisonderwijs

De inspectie concludeert dat basisscholen in de vier grote steden in veel opzichten hun achterstand op de rest van het land hebben ingehaald. Geconstateerd wordt dat er een sterke vooruitgang is in de kwaliteit van het basisonderwijs in de G4. Dit blijkt vooral duidelijk uit de opbrengsten: de resultaten van leerlingen aan het eind van de schoolperiode lijken nu, als rekening wordt gehouden met de samenstelling van de leerlingenpopulatie, tenminste even goed als in de rest van het land. Wel constateert de inspectie dat het niveau van de opbrengsten mogelijk geflatteerd is doordat een toenemend aantal leerlingen in de grote steden niet aan de Eindtoets deelneemt. Hierover heb ik de Tweede Kamer op 9 oktober jongstleden een brief gestuurd. De komende tijd zal gevolgd moeten worden in hoeverre de verbeteringen duurzaam zijn.

Verder constateert de inspectie dat de kwaliteitszorg is uitgestegen boven het landelijk gemiddelde (66% voldoende in de G4 tegen 51% landelijk).

Om positieve resultaten te blijven waarborgen is er de afgelopen tijd en zal er ook de komende tijd veel geïnvesteerd worden in het zo vroeg mogelijk en effectief aanpakken van onderwijsachterstanden. Naast de structurele investeringen voor de bestrijding van onderwijsachterstanden van €110 miljoen per jaar in VVE, € 30 miljoen in schakelklassen en €315 miljoen in de gewichtenregeling basisonderwijs, heb ik € 18 miljoen extra uitgetrokken voor de verdere professionalisering van VVE-personeel en € 45 miljoen extra voor het versneld halen van een bereik van 70% van de VVE-doelgroepkinderen. De onlangs aangenomen en door de regering overgenomen motie Rutte c.s. zal hieraan een extra impuls geven.

Verder is er vanaf augustus 2006 voorzien in een verplicht overleg tussen gemeenten en schoolbesturen over de bestrijding van onderwijsachterstanden en het tegengaan van segregatie. Voor een succesvol onderwijsachterstandenbeleid is de samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten cruciaal. Ik zal deze samenwerking daarom ook blijven stimuleren via de vormgeving van de Lokale Educatieve Agenda. Op basis van deze Agenda die door de gemeenten en schoolbesturen wordt ingevuld, voeren zij met elkaar overleg over belangrijke onderwijsthema's.

Voortgezet onderwijs

Bij de scholen die in het kader van het onderwijskansenplan extra geld hebben ontvangen, zijn er aanwijzingen dat de kwaliteit in de G4 sneller stijgt dan elders in het land, maar daar nog wel bij achter blijft.

De constatering van de inspectie dat de grote steden met bijzondere problemen kampen, sluit aan op de veronderstelling dat de ene school (in het voortgezet onderwijs) het zwaarder heeft dan de andere school met evenveel leerlingen in de verschillende schoolsoorten, door andere factoren dan feitelijke leerachterstanden. Deze andere factoren leiden tot probleemcumulatie, zich onder andere uitend in

veel leerlingen met een verhoogd risico op spijbelen, vertraging in schoolloopbanen, voortijdig schoolverlaten, criminaliteit en jeugdzorgproblematiek. De regeling Leerplusarrangement VO en Nieuwkomers VO geeft scholen met de grootste problematiek extra middelen (circa € 75 miljoen) om nog meer dan nu al het geval is maatwerk te kunnen leveren voor deze groepen leerlingen. Het doel van de regeling is dat de zogeheten 'leerplusscholen' uiteindelijk even goed presteren als de overige scholen in het voortgezet onderwijs. De samenwerking met de omgeving van de school is hierbij belangrijk. Samen met bijvoorbeeld de ouders, de gemeente en de jeugdwelzijnsorganisaties kan aan deze leerlingen passend onderwijs worden gegeven. Ook is er aanvullende bekostiging voor de eerste opvang van nieuwkomers om ze de Nederlandse taal te leren en voor te bereiden op het reguliere onderwijs.

Welke scholen in aanmerking komen voor de leerplusgeldten wordt in kaart gebracht via de indicator 'armoedeprobleemcumulatiegebied' van het CBS en SCP. Op basis van oude telgegevens blijkt dat het merendeel van de beschikbare gelden naar de scholen in de G4 gaat. Op deze manier wordt een impuls gegeven aan de kwaliteit van het voortgezet onderwijs in de grote steden.

Planmatige aanpak

Een van de succesfactoren uit de onderwijskansenaanpak is het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs in de school via het opstellen van een schoolontwikkelingsplan. Met de aanpak: integraal, samenhangend, planmatig en resultaatgericht. De school is aan zet en werkt vanuit een sterkte-zwakke analyse bij het vormgeven van een samenhangend schoolplan. Mijn beleid is gericht op het (verder) stimuleren van deze aanpak.

Zo is in de regeling Leerplusarrangement VO en Nieuwkomers VO geregeld dat de school haar omgeving inlicht over haar plannen op het gebied van de aanpak van onderwijsachterstanden en de opmerkingen van haar omgeving betreft bij haar beleid. Om op deze manier te komen tot een samenhangend beleid, met een horizontale dynamiek waarbij de omgeving de school aanspreekt indien nodig. Het informatiesysteem ICO, dat oorspronkelijk was ontwikkeld voor de verantwoording door Onderwijskansenscholen, is - mede in samenwerking met schoolmanagers VO - aangepast voor het voortgezet onderwijs. Via dit systeem kan de school een zelfanalyse maken, (smart)doelen en activiteiten bepalen alsook haar realisaties verantwoorden aan de omgeving. Daarnaast zijn diverse organisaties (veelal met financiële steun van OCW) in het voortgezet onderwijs bezig om een integrale aanpak van (taal)achterstanden op schoolniveau te stimuleren. De activiteiten strekken zich uit tot deskundigheidsbevordering van docenten, visieontwikkeling op managementniveau en verankering van beleid op schoolniveau ondermeer via kennisuitwisseling.

Verder zijn alle scholen voor voortgezet en voor basisonderwijs krachtens een initiatiefwet van de Tweede Kamer verplicht het onderwijs zo in te richten dat daarbij op structurele en herkenbare wijze aandacht wordt besteed aan het bestrijden van achterstanden in het bijzonder de beheersing van de Nederlandse taal (Staatsblad 2005, nr. 678 en Staatsblad 2006, nr.36 en TK-stuk 29666, nr. 6).

Ook de verdere stimulering en vormgeving van de Lokale Educatieve Agenda draagt bij aan een planmatige, samenhangende en integrale aanpak in de strijd tegen onderwijsachterstanden.

Afsluitend

Concluderend stel ik dat deze berichten van de onderwijsinspectie vertrouwen geven in de toekomst en de kwaliteit van het onderwijs in de G4 en in de resultaten die daarmee op leerlingenniveau bereikt zullen worden. Ik heb er het volste vertrouwen in, dat het door mij vormgegeven onderwijsachterstandenbeleid eraan zal blijven bijdragen dat die lijn voortgezet kan en zal worden door de scholen in de vier grote steden.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven